

TILSYNSUTVALGET FOR DOMMERE

Justisdepartementets Plan- og
administrasjonsavdeling
Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

Deres ref:

Vår ref:
201300047-39

Dato:
30.09.2013

Høring om felles ordning for varsling om kritikkverdige forhold i virksomhetene i justissektoren, jf. arbeidsmiljøloven §§ 3-6, jf. § 2-4

Vi viser til høringsbrev av 6. juni, der blant andre Domstoladministrasjonen ble bedt om å inngi høringsuttalelse til forslaget om felles ordning for varsling om kritikkverdige forhold i virksomhetene i justissektoren. Domstoladministrasjonen (DA) har anmodet Tilsynsutvalget for dommere om å inngi høringsuttalelse. DA har i den forbindelse opplyst at høringsfristen er utsatt til utgangen av september.

Tilsynsutvalget for dommere (TU) er et disiplinærorgan for fagdommere i de alminnelige domstolene og jordskifterettene. Utvalget er organisert som et uavhengig og frittstående forvaltningsorgan med sekretariat i Domstoladministrasjonen.

Ved etableringen av Tilsynsutvalget i 2002, var det et sentralt poeng for lovgiver å sikre utvalget en selvstendig stilling. Det ble blant annet påpekt at utvalget ikke burde ha bindinger til andre statsinstitusjoner, herunder Justisdepartementet og Domstoladministrasjonen, se bl.a. NOU 1999-19 Domstolene i samfunnet pkt. 10.6.3 og Ot.prp. nr.44 (2000-2001) pkt. 11.5.11. Organiseringen av Tilsynsutvalget som et frittstående organ, var ett av flere forhold som skulle ivareta behovet for et uavhengig disiplinærsystem for dommere. Etter vår vurdering har denne organiseringen bidratt til å sikre utvalgets legitimitet og tillit, både blant dommerne og i samfunnet for øvrig. Tilsynsutvalget mener at den argumentasjonen som lå til grunn for å velge en frittstående organisering av utvalget, også gjør seg gjeldende i forhold til forslaget om at DA og domstolene skal omfattes av en felles varslingsordning i justissektoren.

Utvalget slutter seg på dette punktet til de prinsipielle synspunktene som er inntatt på side 2 i DAs høringsuttalelse. Dersom en slik varslingsordning skal gjelde for DA og domstolene, bør det etter utvalgets vurdering utformes en annen og mer frittstående modell enn det som er foreslått i høringsutkastet.

Tilsynsutvalget stiller seg uansett tvilende til om det er behov for å inkludere DA og domstolene (dommerne) i en varslingsordning for justissektoren. Etter utvalgets oppfatning ivaretar de eksisterende ordninger i all hovedsak behovet for varsling av kritikkverdige forhold i domstolene. Tilsynsutvalget viser til at DA har utarbeidet egne retningslinjer for varsling av kritikkverdige forhold i domstolene som gjelder alle ansatte, jf. DAs høringsuttalelse side 4, der eksisterende ordninger er nærmere beskrevet.

Det er i tillegg mulig å klage en dommer inn for Tilsynsutvalget, både på grunn av tjenesteinterne forhold og på grunn av dommerens opptreden i retten. Det fremgår av lovforarbeidene at Tilsynsutvalget har et vidt mandat, se bl.a. Ot.prp. nr. 44 (2000-2001) pkt.11.5.10. Utvalget kan behandle klager fra alle som er direkte berørt at en dommers opptreden, herunder klager fra ansatte i domstolen. Både domstolleder, DA, Justisdepartementet samt Den Norske Advokatforening og andre som har særlig interesse i å få Tilsynsutvalgets vurdering, kan inngi klage på en dommer. Som eksempel på andre som kan ha særlig interesse i å få vurdert en dommers opptreden, nevnes i forarbeidene Norsk Presseforbund.

I tillegg har Tilsynsutvalget adgang til å ta en sak til behandling av eget tiltak dersom utvalget blir kjent med kritikkverdige forhold som ingen klageberettigede ser seg tjent med å bringe inn for utvalget. Dette gjelder både forhold som ikke blir innklaget og forhold som utvalget blir kjent med i forbindelse med en klagesak.

Tilsynsutvalget kan videre behandle klager som omfatter alle sider av dommerarbeidet, både i og utenfor tjenesten, herunder brudd på arbeidsrettslige plikter og irregulær atferd på arbeidsplassen. Dersom forholdet som bringes inn for utvalget er et ledd i en personalkonflikt, skal utvalget som regel sende saken til DA som skal håndtere saken som arbeidsgiver. Dette innebærer at utvalget kan varsle DA om kritikkverdige forhold på arbeidsplassen, dersom utvalget ikke finner grunnlag for å behandle saken. Motsatt kan DA bringe et tjenesteinternt forhold inn for Tilsynsutvalget, dersom saken ikke lar seg løse tjenestevei.

Dette innebærer at Tilsynsutvalget har mulighet til å fange opp kritikkverdige forhold innen et svært vidt område, herunder forhold som ikke er påklaget og forhold som omfattes av aml § 2-4.

Sett hen til dette og de interne og eksterne varslingsmuligheter som ellers foreligger (DA, Arbeidstilsynet, Politiet m.v.), er Tilsynsutvalget av den oppfatning at de eksisterende ordninger samlet sett gir tilstrekkelig mulighet til å varsle om kritikkverdige forhold som gjelder dommere.

Når dette er sagt, finner Tilsynsutvalget grunn til å påpeke at utvalget i all hovedsak treffer avgjørelser på grunnlag av konkrete klagesaker, og at inntil 50 % av klagenes avvises fordi de gjelder innvendinger mot selve rettsavgjørelsen eller fordi klagen fremstår som åpenbart grunnløse. Utvalget har for øvrig registrert at det kun er en liten andel av klagenes som kommer fra aktørene i rettsvesenet, som for eksempel advokater, sakkyndige, påtalejurister o.l. Vi har grunn til å tro at det er forbundet med betydelig ubehag for mange av rettsvesenets aktører å klage på dommere, og at dette er en av flere årsakene til det lave antallet klager fra denne personkretsen. Vi har imidlertid ikke grunnlag for å mene at dette er et omfattende problem.

Utvalget stiller seg uansett tvilende til om en felles/ anonym varlingsordning i justissektoren vil fange opp klager fra denne målgruppen. Tilsynsutvalget er på dette punktet enig med DA i de betenkeligheter som påpekes i forhold til å etablere muligheten for anonym varslings fra eksterne personer, se DAs høringsuttalelse side 2 siste avsnitt.

For å fange opp kritikkverdige forhold som burde ha kommet til utvalgets kjennskap, men som av ulike grunner ikke blir påklaget, er det etter vår oppfatning viktigere å informere om de muligheter som ligger i dagens system. Dette gjelder både de interne varslingsreglene i regi av DA, den vide adgangen til å klage en dommer for inn for Tilsynsutvalget, samt utvalgets mulighet til å ta en sak opp til behandling av eget tiltak.

Med hilsen
Tilsynsutvalget for dommere

Unni Sandbukt
leder

(Sign.)

Dette brevet er godkjent elektronisk i Domstoladministrasjonens saksbehandlingssystem og har derfor ingen signatur.